

קווי לשון ייחודיים למשורות בהשוואה למשוררים

בדורו של שלונסקי

חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה"

מאת

בת-ציון ימיני

המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות

הוגש לסינט של אוניברסיטת בר-אילן

אדר ב' תשס"ג

רמת-גן

עבודה זו נעשתה בהדרכתה של

פרופ' מאיה פרוכטמן

מהמחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות

של אוניברסיטת בר-אילן

לשלמה בעלי,
האיש שהולך תמיד אתי

תודות

בשעה טובה זיכני האל לברך על המוגמר ברגשי תודה ושמחה.

תודה גדולה אני חבה למדריכתי, פרופ' מאיה פרוכטמן, שבזכות הנחייתה המעולה הגעתי לכתיבת חיבור זה.

פרופ' מאיה פרוכטמן היא שהגתה את הרעיון המעניין של העבודה ועוררה בי רצון עז לחקור את הנושא המאתגר חקירה יסודית ומעמיקה. אני מודה לה בכל לבי על הסבלנות הרבה שהפגינה כלפיי, על בדיקתה היסודית והערותיה המחכימות שהעשירו אותי ולימדוני את דרכי המחקר האמתי.

אני מודה גם למורי המחלקה שסייעו בידי איש איש לפי דרכו: לפרופ' אורה שורצולד, לד"ר יצחק שלזינגר ולד"ר מלכה מוצ'ניק.

תודה מיוחדת לאחיי, ישראל וחזקיהו עמרני, שהושיטו לי יד בבעיות שנקרו בדרך הארוכה של כתיבת החיבור.

תודה גדולה לתמרה רצאבי שהקלידה את החומר בחריצות, בכישרון ובצורה מאירת עיניים.

חן חן לוועדת המלגות של אוניברסיטת בר-אילן שסייעה לי במימון לימודי לתואר שלישי.

יבוא על הברכה שלמה בעלי שהעלה באוזניי לראשונה את הרעיון להמשיך לתואר שלישי. הוא לא חדל לעודד אותי לאורך כל הדרך והושיט לי כל עזרה אפשרית, כדי שאתפנה להקדיש מזמני לעבודת המחקר.

ולבסוף, יעמדו על התודה והברכה ילדי היקרים שעודדו אותי והחזיקו לי אצבעות בכל תקופת המחקר, עד שזכיתי לראות ברכה בעמלי.

תוכן העניינים

<u>עמ'</u>	<u>נושא</u>
I-IV	תקציר
1-6	מבוא
2	מבנה החיבור
3	הקורפוס
3	שיטת המחקר
5	תרומת החיבור וחשיבותו
7-64	פרק א: הרקע למחקר - היבטים חברתיים, ספרותיים ולשוניים
7	1. ההיבט החברתי
11-36	2. ההיבט הספרותי
15	2.1 ראשיתה של ספרות הנשים
15	2.2 ייחודה של הכתיבה הנשית
20	2.3 שירת הנשים העברית בגולה
21	2.4 התגבשותו של המרכז היהודי בארץ ישראל בראשית שנות העשרים
22	2.5 השירה העברית החדשה
23	2.6 ספרות הנשים העברית בארץ
25	2.7 שירת הנשים העברית בארץ
26	2.8 מעמדה של יצירת הנשים העברית
37	3. ההיבט הלשוני
50-64	4. שירת שנות השלושים והארבעים
52	4.1 המשוררים ששירתם היא נושא המחקר
59	4.2 לשון השירה על פי משוררי דור שלונסקי
63	4.3 המשוררים ששיריהם בטקסט הנורמה
65-113	פרק ב: שם התואר
68	1. שם התואר בשירי המשוררים והמשוררות

73	2.	מיון התארים לפי שדות סמנטיים
74	2.1	תארים המביעים עצמה
76	2.2	תוארי הצבע
99	2.3	תוארי הגודל
109	3.	צירופים של שמות תואר מאוחים
112		סיכום פרק ב
114-176		פרק ג: צורות הציווי
121	1.	צורות הציווי בלשון המשוררים והמשוררות
123	2.	מיון הפניות על פי אמצעים מורפולוגיים
123	2.1	צורת ציווי + מילת הבקשה נא
129	2.2	מילת שלילה + עתיד
141	2.3	הציווי הפורמלי
149	2.4	הציווי החוזר
156	2.5	הציווי הכפול
163	3.	צורות הציווי ממוענת/ת לנמענת/ת
165	3.1	ציווי + נא ממוענת/ת לנמענת/ת
170	3.2	שלילה + עתיד ממוענת/ת לנמענת/ת
173	3.3	הציווי הפורמלי, החוזר והכפול ממוענת/ת לנמענת/ת
176		סיכום פרק ג
177-227		פרק ד: המשפט החד איברי
185	1.	תפוצת המשפט החד איברי בשירי המשוררים והמשוררות
188	2.	אורך המח"אים בשירי המשוררים והמשוררות
189	3.	מיקומם של המח"אים בשירי המשוררים והמשוררות
194	4.	עיונים מורפולוגיים במשפט החד איברי
194	4.1	צירופים שמניים במח"א
194	4.1.1	מח"אים הבנויים משם עצם חד מילתי
200	4.1.2	מח"אים במבנה של שמות עצם מורחבים
200	4.1.2.1	מח"אים המורכבים משמות עצם מאוחים בדרך האיחוי
203	4.1.2.2	מח"אים המכילים שמות עצם מורחבים בדרך השעבוד

203	4.1.2.2.1 מח"אים שהם צירופי סמיכות לסוגיהם
203	סמיכות צמודה
206	סמיכות פרודה
209	4.1.2.2.2 מח"אים הבנויים מצ"ש + ש"ת
213	4.1.2.2.3 מח"אים הבנויים מצ"ש + צ"י
214	4.1.2.2.4 מח"אים הבנויים מצ"ש + כמת
215	4.1.2.2.5 מח"אים במבנה של צ"ש + משפט
219	4.2 מח"אים הבנויים משמות תואר
221	4.3 מח"אים הבנויים מצירופי יחס + משלימים
223	4.4 מילות ברכה ומילות קריאה
226	סיכום פרק ד
228-254	פרק ה: שירים בעלי נושאים מקבילים
255	סיכום פרק ה
256-268	פרק ו: קווי לשון ייחודיים למשוררים ומשוררות בשירי שנות השבעים והשמונים - עיון משווה
260	ניתוח נתוני הטבלאות
261	דיון ומסקנות
269	סיכום
272-316	ביבליוגרפיה
A - E	תקציר באנגלית

ABSTARCT

The subject of this research is the character of the language written by female poets as compared to that written by their male contemporaries in Avraham Shlonski's generation. For this research, six poets were selected, three women and three men. The female poets are Lea Goldberg, Yocheved Bat-Miriam and Zelda. Their male counterparts are Avraham Shlonski, Natan Alterman and Alexander Pen.

The works in the corpus are lyrical poems that were written by the six in the height of their working periods, beginning in the 1930's and 1940's and ending in the early 1970's. From the variety of poems available to us, we selected a representative sample of 1,500 words from each poet's work. In all, the corpus contains 9,000 words.

This composition approaches the subject in a way that is structured, fundamentally descriptive and methodically eclectic, as appropriate to a work of this type. The method of style examination that we used is quantitative, as defined by Enquist (1964). According to this method, we compared occurrences of parallel linguistic items in one text against the five others.

To base our research findings, we chose a norm text that consists of poems that were written by three female poets and three male poets who lived and wrote during the period of the research subjects and slightly earlier. The common feature of all twelve poets is their work period, beginning in the early days of the Jewish literary center in Eretz Yisrael (Palestine).

The male poets in the norm text are Uri Zvi Greenberg, Yonatan Rethosh and Avot Yeshuron. Their female counterparts are Rahel, Elisheva and Esther Rab.

The norm text, consisting of 400 words of each poet, was examined identically for linguistic items, and the findings were compared with the findings from the corpus.

This research combines the formal-linguistic dimension with the literary dimension and is interdisciplinary in nature. We employed a linguistic approach in analyzing a literary text, and pointed out linguistic means that characterize the work of female poets vis-à-vis male poets.

Before specifying the research goals and its conclusions, we will briefly note the social aspect at the backdrop of this research. From the dawn of history, during thousands of years, human society lived by stereotypes that attributed different abilities and tendencies to the two genders. Man was perceived as independent, authoritative, competitive, ambitious, assertive, direct and rational; Woman was perceived as dependent, submissive, vulnerable, emotional, generous, expressive and insecure.

The goal of this research was to find whether gender differences existed in the work of poets of Shlonski's generation. If such differences existed, we would then have to see whether they are unique to Shlonski's contemporaries or prevalent also among younger poets. At the basis of the research was the assumption that because the corpus was lyrical poetry, no gender differences would be found in the magnitude of emotionality that they create in their poems, but there may be differences between the genders in their use of the linguistic means that provide the poem with its emotional character. However, the research brought out two lingual lines that are parallel to the stereotypical perception of the two genders: The use of the Adjective and the use of the Imperative forms.

Adjectives do indeed have a significant role in providing the emotional character to the lyrical poem, which is essentially sentimental, and yet a difference was found in their use by male and female poets. The women in this research used adjectives for achieving emotion at double the rate of men. Men in this research preferred to express emotion by nouns and verbs. Furthermore, women used adjectives of color and size at a higher rate than men, and their choice of these adjectives is more diverse than that of men. We also found that men use powerful adjectives (such as *frightful* and *terrible*) at a high rate, and these adjectives are common in women's poems. No gender difference

was found in the use of conjunct adjectives, which enhance the poem's emotional character.

These differences in the use of adjectives, both quantitative and qualitative, are in line with the stereotypical perception of women as emotional, expressive and gentle, and of men as restrained, less emotional or at least succeeding in concealing emotion.

As for the use of imperative forms, we found that men used such forms 4.5 times more frequently than women. Most times, these forms expressed directives with strong illocutionary power of commanding, instructing, demanding and requesting. Women, on the other hand, used directives with weaker illocutionary powers, especially of the varieties of calls for help or pleading. Furthermore, in the men's poems, when a call was made to a male addressee, it was characterized by an operation that required effort, unlike a call to a female addressee, which required less effort. No such differentiation was found among the women, because their directives did not require the operation of an addressee.

Like the differences in the use of adjectives, the differences in the use of imperatives are compatible with the stereotypical view by which men are authoritative and direct, while women are obedient, dependent, polite and insecure.

We note here that the quantitative differences in the use of adjectives, and those in the use of imperatives, are anchored in the linguistic research literature, in whose path this research follows. Another difference between the two genders that runs through the research literature was the difference between the women's linguistic conservatism and the men's openness of usage and the tendency to modify the language.

The third linguistic line that we examined in our research was the use of one-term sentences (OTS's). In contrast to the assumption that the research women would make wide use of them as expected from emotional language, it was rather the men who used OTS's extensively, at a rate of six times more than women. It was further found

that OTS's in the poetry of men were more diverse structurally, while those of women were longer and less diverse. Both women and men, it was found, placed OTS's at the beginning of a poem or at its end, but it was in the women's poetry that it was almost only so. In our opinion, the explanation for this frequent use of OTS's among men is the means' emotional character. Because of this quality, men prefer to combine OTS's as an expression of emotion and as a substitute to the conventional and traditional use of the adjective, and also in contrast to women's poems, in which its use is very prevalent.

The second question posed in the research was whether the gender differences that were found among Shlonski's contemporaries only characterize this generation or exist also in the poetry of the younger generation. Examination of four female poets and four male poets, who published their work in the late 1970's and early 1980's, concluded that gender differences are fading. The gender gap in the use of the adjective was decreasing; the number of imperative forms used by men was drastically pared and amounted to less than half those used by women. The number of one-term sentences in women's poetry increased by much since Shlonski's time.

As argued in the research literature, differences between women and men are not strictly biological. They are also the result of education, and they are influenced by social-cultural processes that human societies undergo. In Shlonski's era, due to their lower status, women felt that they had to write as expected from them, as women, so as not to be excluded from the literary community. They made liberal use of the adjective, which is the traditional and conventional means of expressing emotion, and restricted their use of the imperative forms, which lessens emotionality and present the writer's voice as more authoritative. Furthermore, they avoided using many OTS's, which present incomplete syntax even though they create emotion, all because of the conservatism that was expected [demanded] of them in the literary-cultural atmosphere of those days. In contrast, men restricted their use of adjectives because such use was the way of women, and they expressed emotion in a novel and surprising way by making liberal use of OTS's.

In the meantime, Israeli society went through changes and modifications, of which the feminist revolution is most noteworthy. These changes left their marks also in the field of art and culture, and young poets started writing their poems not in the traditional, stereotypical way. Men did not fear for their male image, and made frequent use of adjectives and restricted their use of imperative forms. Likewise, women felt emancipated and equal to men, and scaled down their use of adjectives compared to their earlier peers. They also increased their use of imperative forms and OTS's.

**Unique Features of Women Poets as Compared
To Men Poets of Shlonsky's Generation**

Bat-tzion Yemini

Department of Hebrew and Semitic Languages
Ph.D. Thesis

Submitted to the Senat of Bar-Ilan University

Ramat-Gan, Israel

March 2003

This work was carried out under the supervision
of Prof. Maya Fruchtman.

(Department of Hebrew and Semitic Languages),

Bar-Ilan University